En norsk Höst. Et Digt

Förord till den elektroniska utgåvan

Dette digt av **Jens Zetlitz** (1761-1821) er digitalisert i juli 2007 av Nasjonalbiblioteket, Oslo og tilpasset for Projekt Runeberg i maj 2014 av Ralph E.

EN NORSK HÖST ET DIGT

AF *JENS ZETLITZ, Sognepræst til Vigedal*.

Whate'er the wintry Frost, Nitrous prepar'd; the various blossomd Spring Put in white Promise forth, and Summer-Suns Concocted strong, rush boundless now to View, Full, perfect all, and swell my glorious Theme.

Thomson.

Kiöbenhavn, 1800. Trykt paa Boghandler P. M. Liunges Forlag, hos Sebastian Pope.TIL MIN VENINDE VELBAARNE FRÖKEN JOHANNE MARGARETHE SMITH.*Som Aaret, Livet Skifter har, Som Aarets Skifter, Livets er Veninde! Snart visner Krandsen Flora bar, Snart feyre Ungdoms Dage svinde. Lyksaligt Aar hvis Höst er riig paa gyldne Træver! Held den sin Mandoms Dag til Dydens Ære lever.*

Held den som kan med Godes Roe, (Udmærkende ved Dyden sine Dage) Mod uvis Fremtid skue froe, Glad til den svundne Tid tilbage Som Hösten kommer fulgt af Sang og muntre Glæder, Saa blid Tilfredshed ved de Godes Side træder.Et Billede af Deres Aand Hver skiönsom Kynding i min Sang skal finde. Derfor i Deres hulde Haand Jeg lægger ned min Höst Veninde, Taal at med Deres Navn som kronet den fremtræder Og nævner offentlig Der' Bifald som sin Hæder.

Lye d. 20. August 1799.

Jens Zetlitz.

Indhold.

*Emnet anmeldes — Musen anraabes — Afskeed med Sommeren — Den dalende Soel — En Höstnat höytidelig ved de milde Lynglimt ɔ: Kornmoed — En gammel Bondes Andagt ved sin Ager Morgenen derpaa — Betragtninger over et Ax — Skuren begynder — En Fortælling fortalt efter en af Höstfolkene — Kornet störes — Et Skruv beskrives — Kornbiergningen. Qvæget udlades nu paa Hiemme-Marken — Guds Forsorg for Fuglene — En Fortælling — Digteren nævner nogle andre af Höstens Velsignelser — Nogle Træfrugter og Bær — Norges Lykke — Normanden er Odelsbaaren — Odelsret — Et Bondegilde — Opmuntring til Medlidenhed Landbrugerens Kaarprises i det de lignes med Fiskerens, Söemandens og Biergmandens ublidere Skiebne — Digtet sluttes med en Lovsang til Freden, og det Haab Digteren har, at hans Höst skal behage gode Mennesker og Normænd.*Jeg Tynger Norges Höft og Hoftern Glaåtr Den travle Flids Belönning, Leed mig Da Gamene! i de Fodfpor Barden træder Hvis Sange Efterflægter kom ihu J Leed mig, om ey til Thomfons Digterhæder (Den fvage Fod Parnaflets Top ei naaer) Dog leed mig i de Fodfpor Thomfon træder; Thi og min Barm for Dydens Ære flaaer; Og jeg har helliget de fvagé Strænge Til den Algodes og de Godes Lovj

Og for urö'rt fkal denne Cithar hænge

f

For den blir Avinds eller Kaadhed« Rov. Giv mig! at naar min Alders Vinter kommer

(Om nogen Tid den kommer)^ at jeg da

\

Seer glad tilbage til min fvundne Sommer, Og, med min Höfi: fornöyei:, gaaer bafra, Og lad mig ned i Graven med mig tage, Ei fieldne Aanders Lod, çt almeent Savn-

Mm^^ 10

... A , t

Men mine ædle Landsmænds blide Klage, Ét lidt-bekiendt, men ubefmittet Navn » Saa fkal jeg glad de förfte Toner mindes s Som tidlig under fpæde Fingre klang; i Saa fkal mit Navn i Dydens Tempel findes, ^Naar ingen længer lytter til min Sang» ___

Fler mig en Krands, lad blye Lilier fprede Sin Snee blandt Rofens Glö'd, lad Nellikken Af fpraglet Skiönhed ftolt, {in Du(k udbrede. Og Hyacinten undciüäcte den! Rov Engen, givt den fpæde Dalens Pige Med Klippens finke Yngling, Glemmigey Med Vtbendslilien > vilde Rüfer ftige Til Korenbloinfien ned, hos traadde Vey! Saaledes prydet, til de milde Skygger 1 Lundens SkiqJ, hift under lövfuld Green., Hvor Fuglen glad fin trygge Rede bygger, Udklækkende fin Yngel, leed mig hen; Der vakt til Sang af Lerkens Harmonier, Per lad mig glad den ftemte Cithar flaaej

Men Krandfen visnet er, og Lerken tier, 0$ tom er Redçn felv forladt af Smaa* —

Hun

Hun flyert hun flyer; See af den ftadfelig© Og fvangre Sommer hifi de fidfte Fiedj Og Floja fölger hende med fin rige Tßllöfe Skare Tidens Kakke nedt — Stands ftolte SkiönneJ ftands mens Skialden maler Om ikke meer, dit fidfte Trylle-Smiil, Din fidfte Aften- Skumring j Ney hun daler $ For ftolt for fvsge Bönner ned med lil. Dog, lignende din, min og Altings Fader, Et ö'mt Farvel vil Mufen byde Dig» Mens hun i Aarets fidfte Tomer blader Og paa hver Side feer ham naadeiig. Ol naar han vredes er han endnu Fader (Selv baifke Uveir er velgiörende, En Mifkuudhed bag Vredens Mafke) Fader

1 Torden, Storm, og Oyerfvömitielfe,

\, * •, ti

Hvor mojeftætifk fkiön bog Havet dalet" Den Herrens Tiener SolenJ .Aftenen

En fturn, men demoßenifk fyndig Talee « Meel blid Alvorlighed afläfer den Pet glædelyftjve Öye st indbyde Til Hore Syner • vække Bardens Amåra støa

Til den moralfke Sarg, og venlig bryde Pafionens Zepter med en vældig Haand.

Et Stille fom et Gravens Stille, hviler Paa hele Rredfen, ingen Tones Lyd, Og mellem brudte Skyer^unT^niler, Skabt til at kalde frem forgmodig Fryd,

Gaae frem du Nattens Dronning; lad di£ milde Dit förgeligen milde Öye fee Bifaldende ril Digteren, fom vilde Omflraalet af din blide Glorie, Opfnappe glad hvert afbrudt Srniil, og male Den ttore Scene foni Du handler i, Opmerkfom lyttende til Nattens Tale, Halvmørkets rorende Philcfophie.

Saa trygt fom aldrig meer at vaagne, fove (Gud Herren bod det) Sorg cg Lader nu. Den frekke Ondfkab felv rör neppe vove At komme her fin onde Plan ihu;

Den lumfke Svig nu drömmer Jknsp om Ranker

/

Ku Hadet doer i den Hevnlyftnes Btyft; Selv Harpsgon er loft af Mammons Lænker, Og <— ücre Sövn J — den Usle foler Lyft, 0% vaagner endnu En paa eenligt Leye —

— Men13

te- Men hvorfor ikke? fiser end Digteren Behöve Nattens Viisdosm —- — Saa han veye Sin Fremtid mod den Time fvunden hen» Han aabne Hiertet for den vife Anger, Til Dydens Tempel han indvie det, Han klage med den hö'ye Brittens Sanger (9) Og i lig felv ftudere Menneflcet.

En Vi is er Natten, fra et hö'yt Catheder (Dens Klædebon er dunkle Gienfkin af Det Lys, fom Herrens Herlighed udbreder) Anmelder den med Myndighed fit Krav Paa Agtfomhed, opbyder fine Hære (Utallige) af lyfe Slutninger Til Kamp mod Synd og- Vantroe, for at lære Stö'vbundne Aand at faae lin Frihed kier. — O giv mig tidt i dine Hö'refale Opklarer; dunkle Nat! at lytte til Din venlige cg lærerige Tale! Rört af dit majefiætifk-fkiönne Smiil, En fand moral fk Lavater, at ftudere Dit blide Aafyns udtryksfulde Træk, Og i hver fiadig Linie Dyden lære

Og

(a) Nattetankernes udødelige Forfatter Dr, Young,14

Ög Tillid fom udmaner Tvivl og Skræk» Jeg fkuffes ey — jeg börer dine Taler 1 hine milde Glimt, Dit Raab: kom fee Guds Mijkundhed, hans Mejler haand fom maler Den gyldne Modenhed paa Agrene*

Med Fryd den kloge Agerdyrker fkuec Sligt Höytidsfyn, Kornmoen er det Navn Han giver diffe flamme Lyn — da luer Tak i hans Hierte5 da flyer Frygt for Savn Langt fra ham, da han veyer alt i Tanker Sin rige Lod, og onfker Morgenen Mirakler at befkoe, flok han vanker Vis paa Veliignelfe til A gren hen, —

Jeg (thi veSgiörende i lette Kjæder

0 Sövn! Fortryllerfke du fængfled' mig4 Og fra dit Tryllenge måned' Glæder Som om min Seng du bod at leyre fig) Jeg munter fom den Morgen der fremtræder

1 al Naturens Skiönhed, haft er ud At ikue og at nyde fande Glæder, Og ftige op til Glædens Giver Gud»^^ 5 0

Hl fl hos den lange Ager, fkimter Öyet Den fande Viisdomsdyrker, Oldingen, Hvis flærke Ryg er endnu ikke bö'yet, Skiönt mange Dage dynges op paa den* Æi'bödig fpeyd hans Mine min Gamene J (Selv Sepbyr legér meer belkedentlig Med fölvgraae Lokker) han lig troer allene, Hans hele Siel vil fnart udtomme fig. Andægtig knæler han — hvad om jeg fkynder Bag Bulken for at lytte til hans Ord. —» Et kornrigt Ax i Haanden — han begynden

"Din Herre» Himlen er og din vor Jords "Og Du dst Alts mifkundelige Fader« "I fire Sneefe Aar jeg fandt Dig den, "Der rundelig fin milde Haand oplader "Og gavmild deler ud Velßgnélfen»

\

"Du kalder Skyerne — de mörke Hære "I frygtelig Slagtorden rykke frem, "Din Vredes eller Naades Bud at være, "Men Nåadens Lov Du Herre! giver dem, "De fvæve over fkarpe Agre, gyde "'"1 törftig Jord frugtbare Floder ned "Og paa dit Vink i Luftens Strömme flyde^^ ig

"Velgiörende fra et til andet Sted, "Og flundom fra deri hele Himmel flygter "Den mörke Hær, mens Solen iler frem "I al fin Storhed og dit Ærend rygter; "'Den Capital du fendte ned ved dem "Uddelende til Alles Trang, — Da grönnes "De flakke Dale, felv Biergklövterne, "Som Geeden kun beföger, da forfkiönnes; "Paa Klippens freylc Side hængende "Den nipper kraftigt Græs, og vcvfom fkyndefr "Fra en til anden Brink og mækrer ud "Din Faderligheds Lovfang, Da begynder ,sDet fpæde Straa Din Priis. I fö'rfle Skud , "Den lövterige Ungdom lig, og klædet "Med Sk ion hed ftaüer det vestlig - fmilends "Mod Agermanden, mens han vandrer glædet, "Sin Hofles Riigdom overr,egnende, "Jevnfides Ageren, fom fagte hölger "Ved Sephirs milde Aand; da hæver fig "Af

Godheds Lov hans Barm, hans Öye fö'lger 'Det fidfte Straa, mens han velligner Dig, "Du alle gode Gavers runde Giver* •"'Og ofte, nærende fin Andagts Ild,^^ 5 0

"Og Haabet fom den Trællende opliver

"Med lovterige fielden falfke Smiil,

"Han gaaer den fämme Gang; hans gridfke üye

"Med haabefulde Syner qvæger fig,

"I Axets mange Fold han feer fin MÖye

"Erklæret viis, og lö'nnet ligelig,

"Men da, naar Axets Riigdom Straaet bö'yer,

"Naar Modenhed forgylder Ageren,

"Der felv fom til et Neeg fig fammenfö'yei*

"Og fynes at udfordre Segelen;

"Da naar hans glsde üye fpotter Hunger

"Den viide Brödmark overfkuende,

"Da er hans Fryd fom min, Din Lov han fiunger:

"Sk

"Med Godt o Gud! Du Aaret kronede "Qg Fedme flaner i Fiedene Du trader, "Og fra din fynligen opladte Haand "Nedfalder Brod til Hungrigt, og Glæder "Nedflige til den kammerfulde Aand.

"O var kun Hiertet, fom det burde være,

\

"Kun aabnet for Din Veyes Mifkuridhed "Og Sandhed; st det Frugter kunde bære "Gud af Dit Ords ufvigelige Sæd; "At naar Din Haand min Iffe fnart udpeeger

B "Iblandt18

"Iblandt de modne Ax, jeg boyer mig "Glad under Seglen, famles i de Neeger, "Som giör Din liore Höft höytidellg,

Fred med din Aand du Gamle J ftille glide Og fmilende dit Lives Aften ned, Den Ondes Angeft flygte fra din Side Og i din Barm udbrede Gud fin Fred J Du meer end Mufen Bardens Lue tænder, — Hvor fkiön og lys og alt • antændende Er ikke Andagts Ilden, naar den brænder Saa rolig under Alderdommens Snee» — Her hvor du ftod, (thi denne Plet er fredet En Helligdom) her hvor din Haand jeg faae Andægtigen til Herrens Lov udbreder, Her vil jeg glad den/ftemte Cithar /laae 9 Her forend Dagens mange Sysler flynge De ftille Tanker i lin Hvirvel ned — Vil jeg betragte Axet for ar; fynge Alviisdoms Lev og vift nok Viisdoms Fied Er dybt, fclv der hvor et bevæbnet Öye

Seer idel Tomhed, men den fynlige

\

Natur erobrer, js dst kofter Møye19

o_

Åt dö'veS mod dens Raaben j äow og fes Hvor ßciönt er Axet« fee i fire Rader Tet klyngede om moderlige Straa (En upartifk Huusholder fom oplader Sin Haand for alle) trinde Korner ftaae Alt höyere og höyere de üige, Men höy og lav er kiernefiald og trind. Og hvor befkyttet Axet kneyfer lige Paa mandhöyt Ror, let kan den fagte Vind

Bortvifte venlig hine kolde Dunfter Som giftig flige op fra Jordens Skiöd; Og trods fin fvage Spædhed veed^det Kun/ler Hvormed at undfiye grumme Stormes Stod; Som Parthen, viger det kun for at vinde, Og Straaets rnagelöfe Smidighed, Og Skinerne fonn kunftig fammenbinde Det lange Rör, af fiere mindre Leed, Befkytte det mod Stormens grumme Vælde, ja Herre du har værnet med din Fred, Qrn Mandens Fode, felv naar Eeg paa Fieide Og fkyehöy Gran llormbrudte fiyrte ned,

Hia20 i-ms-

Hifi: komme de fom Hoftens Raab adlyde Bevæbnede de föge Ageren; Hinanden de til Flidens Kamp opbyde Og Kufter fiye fra hviide Arme hen. I bunted Rad — (hos ynderige Jenter De rafke Gutter) — Mufe du dem faae Hos Ageren fom kun paa Seglen venter,.

Nu bö'yede de fkiare, nu de finae Opreyfte; Seglen fig om Rygger, boyer, Mens rafke Næver vreed det fi?:rke Baand Af feye Straa fom ilden famsnenföyer Det trinde Neeg, val orbeydsvante Haand»

Tilfredshed og den feyerrige Glæde (Og hvad er margtigt over Hierterne Som Glæden) i hvert Aafyn har fir Sæde Og avler Skjemt og Sang paa Læberne Mens Amor fra de lyfe Skyer (kuer, Med Seyermine at hans Tempe! üaaer

Paa hele Jorden og hans Altar luer

/

Hvor Ceres förgende fin Datter gaaer,,

Du udfaae Mufe blandt de rafke Drenge Med Lyft den vevre Tor bier n, han hvis Haar l gule fkiödeslöTe Lokker hænge21 sSg^

Om brede Skuldre; i hvis Pande ftaaer Den norfke Trofkab; paa hvis trinde Kiever Den fkiönne Sundhed blomftrer; i hvis Blik Skalkagtig Vid og grundig Skarpfind lever Fortroeligen fom Söftre. Men han fik Fieer' Yndere end du — See ved hans Side Den Egnens Cytherea, hvor hun leer Skalkagtig under Skoutet! (b) Du fkal vide At hendes er den rafke Gut du feer; Og han, hvor flinkt og ubemerkt hsn binder To Baand og nemt det eene flynger hen Til eiikte Pige fom hans Gunft ey minder Befluttet rigelig at lönne den Naar eene med fin Adon — Reene Sæder Forfmaae med Ret unödig Tvang. Det er Det fkyldfrie Hiertes Vidnesbyrd og Hæder, Hvor elfket ey at di omme Farer eier. —

Ak

" • \ (b) Det Törklæde fom fkygger over Bondepigens Anfigt rød Solens Straaler, i flere Egne et egentlig dertil Indrettet Hovedtö'y.22

Alt aander Munterhed og Frihed «-» Træver (c) Som i en Haandevending reyfes hér, Og dog er ingen Foged her fora kræver Egyptifk Trældom og hver Læbe ker, Og hver i Laget noget har at fige Og Talen krydres fnart med velvalgt Skierntj Snart med Anmerkninger faa paffelige, At boglærd Mand til Tryk dem havde giemt« Forfög om det vil lykkes dig CamoeneJ I Torbiorns fimple Sprog fom rörte dig, At male op igien den fkiönne Scene, Som Taarer fra hans Selfkab dsog og mig, J'Der ned paa Pladfet er dsn flakkels Ole

Gud Fader veed hvor han kan nære fig — Tre Kiör, Sex Faar, og en fpædlemmet Fole Er al hans Buefkab, dog han troer % riig» Du veed han har tre Gutter og en Jente, Og Mail i er faa tyk fom hun er lang, Og nu de Gamla — fkulde du ey vente M fom en Blyevaegt /tung de paa hem hang,

AS

(c) En Trave, er 24 Neeger almindelig fettes halve Træver 6 ^g 6 Neeger lige over foy fernandezAt glad han vilde dem til Graven fölge,

Og pine bytviis nogle Taarer frem,

Og under faadan Stads den Glæde dölge

Han föled ved at blive frie fra dem.

Saa tænkte jeg — Men aldrig fkaü jeg glemms

Hvor üygt det var at tænke faa om ham — —

Hor nu! i Dag jeg rnödte ham der hiemme;

Du veed han altid leer: Det er en Skam

(Hans gamle OrdtÖg) Naar du Trang ey lider

Og ey er fyg, og Den fom du har kier,

Saa godt fom du fig giennem Verden flider

At khge, Nü det troer jufl ey enhver,

— Men Ole tænker faa og er fornöyet;

Og dog i Dag fig felv ey lig han var

Hvert Aafynstræk var inörkt og vaadt var öyct

Og bil!igen — hans redelige Faer

Vil dö'e — men tænk jeg i lians Sörg ham driüed,

(Gud naade mig jeg faerlös længe er)

Men heede Taarer paa hans Kinder triiied

Og hulkende han fagde: "Den er nær

"Den Aflkeeds- Stund fnart brifte maa hans Öyetc

Jeg kold beregnede hans Vinding, jeg;

Jeg fßgde; "nu faa ilipper du den Mö'ye

s'Han24

"Han aad dog Ole og arbeydet ey,{<

Halv bange (linede han paa mig, ryfted

Med kloge Hoved, faae mod Himmelen

Og fog min Haand i line og den kryftedj

"Ved Gud jeg ynker dig min ftakkkels Ven»

(Saa fagde han) "og dit bedragne Hierte,

"Du veed ey hvilken Guds Velfigneife

"Forældre er, og hvad det kofter Smerte

"'At tabe dem, og hvor det mörknede

"I Sönnens Huus n3ar difte Lamper flukkes*

"Sandt nok de faae og hctfte ikke meer

"End Himlens Fugle — Men mon Haanden lukkes

"Som mætter dem og Faglen? Han foiri feer

"Alt hvad vi trænger til og gier i Tide

"Og horer mild vor Lovfang og vor Oön

"O! lod han vel en dydig Olding lide?

"Ncy tidt for Faders Skyld vellignes Son.

"Hor Torbiörn J jeg kan ikke mynte Penge "Og hvad ieg bar veed du, dec veed enhver, "Hveranden Mand troer Ole burde trænge "Men mæt og klæd jeg mig og mine feer, "Jeg veed ey felv hvordan — Men faa jeg tænker • "Jeg har det for de Gamles Skyld — Og naar

"A<25

"Min gode Feer jeg ned i Graven fænker

"Min halve Lykke ned i Graven gaaer,

"Og naar min Moer faa dö'er! (men meget længe

"Hun kan ey gjöre det) faa ftaaer jeg der,

'To Munde mindre, færdig til at trænge,

"Om ikke Gad i Naade til mig feer,

"Men det han vil — Og dog, faafremt jeg kunde

"Med Skrig og Klagen fkremme Boden bort,

"Jeg vilde leye alle Bygdens Munde

"Og endnu troe jeg Vinding havde giort.

Han taug; jeg fkiæmtes ved mit eget Hierte, Og Taarene i mine Öyne flod; Jeg elfket meer end ynket Oles Smerte Og bluffende jeg fagde: "Gud er god 3'0g han fkal lönne dig; din Eng fkal grönnes "Naar andres fvie bort; din Ager fteae "Af Gröde fuld, naar andres Möye lönnes "Med låve tynde koren-arme Straa, Og nu begriber jeg at Oles Ager Staaer skid tyk, at tungt hans Eorçne (d) er Thi Flid og Klygt er vift nok vakre Sager Men Guds Veliignelfe er meget meer.

Nu

(d) Bonne et provinciaU Ord, fom betegner et; Neeg,Nu tsus han fkar, og fom et natlig Stille Hö'ytidelig paa hele Kredfen hang Ea mægtig Taushed — Taarer faae jeg trille} Og Taarer her fkal hædre Skialdens Sang.

Kun glade Syner! rafke Hænder reyfe De ranke Koren-Store, fee dem der, Betyngede med A grens Bytte kneyfe 1 lige Rader en opßillet Hær ~

Hvor trygge der de trinde Neeger hænge, Den mindfte Vindguft gjennemtrænge? der, Regnfhömmene ey der faae tove længe, Der Solens mindfte Blik omfonfl; ey er. Men Skovens Moder felv, mit Norge, favner I fleste Egne denne Lette» — See Hvor vilde Hav og nögne Klippe favner Den længfte og den gröderigcfte Blandt Norges Sletter, Redderen, udfkregfit For Hæslighed og farefulde Kyft» Dög glæd dig i din' gode Lod; thi .Meget:'

r«.

Tilflöu dig fra Naturens milde Bryft, Mc«- end du favner, lykkelige Slette!Din lange ftedfe rige Ager kand O tn Fortrin nok msd tynde Skove tratte, Og Havets Rigdom leeger ved din Strand. Og veed du Skovens Yndeft at undvære — Thi naar var Trang ey vittig? Naar var Nöd Ey bældig i fin Underviisnings Lære? Og hvad er Mennefket faa kiert fom Bröd? — Det morkner, tunge forte Skyer hænge Den hele Himmel over, Stormene Dem drive mod hinanden, famtnentrsnge S fnever Kreds de overfæßede. Hor Luften fifker alt, de ftore Draaber Alt falde fielden ned «— Nu Drenge haft Nu fkynder eder Piger J Neeget raaber Levn du ufkaaren Ager, Seglen kall Og fkryver med Forftand halv-torre Neeger Omhyggelig, vend Rorendufken ind GiÖr Skruyet (e) fa fl: at Sephir naar den leegel' Blandt Skruvene ey troer fig mægtig Vind; Saa ftö'iße Neeg af tolv, fo'r fadt tiliide

Ud

(e) Skruv — faa kaldes en Kornflak af en halv Træve. At fætre faadan en Ror nitals, fammen,

kaldes; at Ikryve,Ud over Skruvet fom et Teppe bred At Draabeme ey famles der, men glid«» Ufkadelige Halmens Render ned.

Nu Agren ydet bar fin rige Greide Er vift nok Bondens Glæde flor; men Frygt Dog morkner den; endnu kan Vanhæld mode» O var den förft i tette Lode trygt j At Solen i fin Magt endnu fremtræder Paa klare Himmel, Flommen linkende, At krone kloge Haab med viffe Glæder » Ja Godheds Gud har hort, og fagtj det fkeel

Skiondt underlig opholdet mellem Fare Og blandt Naturens mangehaande Död, Saae Noah ynkfom til den frelfte Skare Og tvivlfom til den Jord, fom nye frembrod Fra Havet: "Hvad om Bolgen, ftedfe rede "Kun lurer paa den forfte Mandens Synd "For atter at frembryde og nedtræde "Den overblevne Slægt i giftig Dynd Jc Glüd over Frelfen, men med tvivlfom Glædes Paa Ararats den endnu glatte Top Han offrede, Gud Herren st tilbede, Men fendie Tvivl og Frygt blandt Lovfang op,Sfcfe 29

En Skye gik frem for den ModlÖfes Öye — Og Morgenrodens Klædning fattig er Mod Skyens Pragt — — der var den Evig-hö'ye Med Fadertiö'lt og med Forjettelfer. Nedkafted paa lit Anfigt at tilbede, (Thi Patriarken kiendte Herrens Skye, Den Helliges Symbol) i flille Glæde Han hörte Naadens Stemme; "Sorger flye "Du Elfkte fra din Barm! Jeg Herren lever» "Og jeg har fvoret ved mig felv , ey meer, "Skiondt Mandens Daad min .Vrede jevnlig kraver "Og Jkiöndt hans lid fra Svöbet fyndig er , "Ey meer for Mandens Skyld jeg vil forbands "Den Jord han dyrker i fit Anfigts Sveed, ' "Ey mere löfe for Afgrundens Vande "Og aabne Himlens Slu fer. Höfl og Sad "Afvexle f kal, i>aa Vinter følge Sommer "Og Dag faa Nat. Aars. og Dag - Vexlingen l,Ey endes over Jorden for jeg kommer , "Dens Maal fuldendet, at aftakke den,

ja Herre' Herre J under alle Belter Uryggeligt dst Lovte er erkiendt Og paa dit Ord den trygge Jord fig velter;30

Du over den Regnbuen har udfpendt Dit Lövte ftt gientsge, at paaminde Om Lövtets Trofafthed, og Mennefket Med Godheds Baand, mifkundelig at binde Til din Tilbedelfe, til Sandt og Ret, OI nt vi kunde hore, fee, erkiende Dit Forfyns mildelig opladte Haand« At Hoftens üftenvinde (f) maatte tænde

s

Til Godheds höye Lov, vor glade Aand; Thi fra din Haand de ftyrte ud, du gjemmer Dem op til Hoftens Nödtörft, fnildelig Du giör der' Aande heed, der' Vildhed tæmmer, Og hvor de hores tale de om digt

Nu hvilke travle Scener J Neppe fmiiler Den unge.Dag igiennem Nattens Sloer, At hilfe Jorden, forend. Bonden iiler Fra haarde Leye ftaaer i låve Dör At fpeyde Himmelen, og feer med Glæd« Den önfkte Lee-Vind endnu blæfe mild,

Og

(f) Det feyler fad aldrig, at der jo i nogle Dsge om Efteraaret blæfer Öftenvinde, fom forunderlig hoflig torre Kornet» Bonden kalder den: Lae-Vind,31

Og vækker ftrax fit Huusfolk (Heft og Slæde Og ak Førnödent felv han reder ti!) Og ku fin Morgenkoft med fine fpifera Saa folder Hænderne i Tak til Gud, Saa hver fin Dont opmuntrende anvifer Nu rafke Gatter, vevre Jenter ud i Da nö'gne klæde fkal de riige Störe, Til Slæden I fkal bringe Kornet hen Og læffe rafic og- trofaft. Du fkal kiöre. Du fender, felv jeg la'er, Gefkieftigen, Som Piger ved en Bryllups-FeftI hver ille r Til fin anviifie Dont omhyggelig; — Og Ceres i den aabne Lade fmiiler Og veyer Negerna og btyfter fig,

Snart, og kun nögne Stor© itaae tilbage Og Laden fuld tæt under Mornet (g) er ja evner f tun dom ey fin Skat at tage Men gyldne Kielmer (h) ved fin Side feer»

Nu Qvægets lykkelige Dag frembryder Ey meer ti,I mavre Udmark drives dfct,

Men

(g) Tögets öVerfle Spids,

(h) En Kornkiehn er en enten fiirknntet eller kilefor»

mig Korn flak, dækket med et Tag af Halm»^fe 32

Men over Hiemme-Marken fpredet, nydei? Den anden Höehöft, Magelig og mæt Langs feede Agerreenen Koen vanker, Og vrager nu hvad for hun Öniket fig; Og Holt blandt fine Ski önne Tyren fpanker Hn lkinfyg mæt vellyitig Sultan liig. Mens Faaret flokker fig, og flittig nipper Dst korte Græs fom Koen ikke naaer, Og ftundom paa de fkaarne Agre tripper Opfamlende den Sæd fom Hoften faaer Og Riven ikke bierger, Intet odes I Guds Huusholdning, der er Ak beflemt Med Maal og Vægt. Alt det fom lever födes, Og Hoftens Herre har ey dem forglemt, Som ikke faae, og famle ey i Lade, Den muntre og forglöfe Fuglehær; (De fynes bygde til at være glade Og lette til at flye Bekymringer) Nu finde de, og rigelig fin Fode Og de og Fyrften tienes begge ved Den moderlige Ager, Men naar öde Naturen er, naar Jorden lægges ned I Frofteus Lænker, naar Sneedyngen fkiuler33

Hver Urfj hvest Fröe, naar Ronbær Klarne Ey længer blufie paa JivlÖfe Green * naar Smuler Ey længer falde ned fra Bordene; Hvor födes da den muntre Hær? Saa fpö'rgei? En Daare —- Han fom i fin milde Haand Har tufind Rigdoms Kilder, dem forfor ger; Ög Manden fom hovmodig i fin Aand, Tör meene at han felv fit Bord bereder Ög bygger felv fit Hüüs, og (kaffer fig' Ved egen Flid og Klygt de varme Klædert GiÖf kun fom Fuglen : Bruger klogelig Hvad den almindelige Fader rakker Ög mindre viis end Fuglen * qvælef fig Meel tufindfold unyttig Rummer; üækkef Selv Hånbets Vinger; unaturlig Krig Med egen Lykke förer; daarlig blandet5 Sin Kalk meel Gifc, opel'ker Tldfeler Blandt Livets Rofer * MehHeßtet forbander 'Den Jord han dyrker, Gud velfigiief deri $ Det feer den Vifé og hans kloge Hierte Seivgiorte Sorger flyer $ og holder Stand &äg danne trygge Skaüdf« j mod den Smerte Sösii han ey fly« og gy bortvende kan*

G ,, Gieä-34

Gieritag, Camene» her den kloge Tale Hvormed fin Kreds hin Olding ftyrket har!

I en af Norges lykkelige Dale Den vife Dsgfind boede. Længe var Han kiendt i Bygden af retvife Sæder, Et klygtigt Hoved og en driftig Haand; Nu var han fvag af Ælde; Ungdoms Glæder

9

Og Manddoms Drift knop rörte fvagt hans Aa id. Han fyntes nu at Önfke Gravens Hvile, For jordens Sysler död, og kun de Smaa De fkyldfde Smaa, faae ham iblandt at fmile, Naar leegende de om hans Födder laae. Et Vanheld ryfted Dagfinds fidfte Dage; Det Bygdelav hvis Roes og Lys han var, Blev paa en Nat et Ramn, fuldt af Klage j Thi Herrens Haand v/ar over Bygden fvar«, Fra Naboe-Fieide ftyrted hele Have, Og veltende ned meel fig Steen cg Gru-as Faldt fiendtlig ned i Dalen st begrave Henlöbne Seklers Arbeyd. — Afkouts Haas (Med Dagfinds yngfte, nu hans eens Datter Var Afkout givt) ftod esne frslft Iglen ^Thi Qvæg og Avling, Alt hvad Bonden fkattn-Af voldfom Flom var fiendtlig fkyllet hen,.

Da flrommed ingen Glaad paa Afkoms Kinder, Kun hule Suk fra qvalfuld Barm bröd ud Med Dasrfkahs Taler j "Dagfind nu jeg findes "At Du forgjeves ey har troet paa Gud. "Nu lo'nner han dig, nu oploft dit Hiertö "Og tak ham for den Alderdom du nöd "Nu fæt din Viisdom mad din Afkoms Smerté "Mæt os med Lovfang nu, vi matigle Brod •

Den Gamle havde grædt, hans dumme Öj% Var endda vaadt, og paa (it matte Knæ, Sin yngfle Datterfon han holdt med Möye, Mens Afkout fagde fin Befpottdfe. Befværlig Gutten han paa Gulvet fattej Paa Drengens Ifle faderlige Haand Han lagde ryflende, og fagde: "Matt® >äEr diffe Hænder nu og tung min Aand "Jeg knap kan bryde Leven (i), ikke tygg® "Det kiere Bröd for jeg har blodet dst

*

C % i5Meec

(i) Lei) — et rtörfk Ord, fom betydes? det i Norge brugelige Havre-Bröd, tyndt udbagt i en rund Figur.3 6

"Meer Barn end du, mia Sön, jeg er en Skygge

"Som længe er af Jordens Tummel mæt.

"Ja kiere Dreng fom venlig mod mig finiler

"Og fpotter ikke Gud, men fro og glad

"Fra Sövn til Leeg, fra Leeg til Leyet iler

"Og forger ey for næ (te Uges Mad J

"Din Belte (k) kan ey hielpe dig — jeg trænger

"Som du og meer end du fordi min Trang

"Tiltager (tundlig; dog, hvis jeg bortÆenger

"Mit Haab til Gud, faa blir min Trang förft Trang,

"Men hvad jeg kan jeg giör; de fvage Hænder

"Jes: folder paa din Iffe, fakkende

»'Til ham fom dig og mig og Alle kiçnder;

"Du Kilde til al fand Velßgnelfe!

"Jeg trygler ey om Aar og mange Dage

"For denne Dreng,/ og ey om ftadigt Held,

"Men rens hans Barm fra Synd, -paa det hans Klage

"Ey hanner dig — faa fkal det giuie ham vel,

"Men du fom fpotter mig fordi j.-g fitter "Mti Haab til Gud, min Datters Mand, min Sön«

"Hor

(k) Bejle, — Far. og Morfor, "Far- og Mormoer tiltales af den norfke ASsnue med det Hædersnavn Beßfl,37 z^ffi®

>'Hör mig, og for du med den Stærke trætter

"Og kræver din befvegne Dagværks Lön,

"Og fo'r du ægger op den bittre Klage

"Dit Krav at fkrive og indtvinge det,

"Giv Alt hvad uforfkyldt du har tilbage

"Da overtænk i Intets Öik din Ret»

"Hvad favner du? hvad er det forn du kræver?

"Og imod hvem opftaaer du fnyfende?

"Gud tog din Gaard, men du og dine lever;

"Og er ey Kroppen meer end Klæderne

"Og Livet meer end Maden? Arme Daare!

"Saa vrider Hunger alt dit Underliv,

"r\t Viisdom (kulde billige din Taare

"Og hore taus din Mismods dumme Kiv!

"Mens Loftet har en enkelt Lev, mens Klæder

"Din Bluffel fkiule, medens draabfrit Tag

"Modtager dig, hvad er det du begræder?

"Et Affavn for en faare uvis Dag.

. "Hor du« fora gaaer med Herren Gud i Rettej "Hvad Lövte biöd han? Lært af hatø du bad: "Giv os i Dag vort Brüd. See dine mætte, "Og kald ham Fader og vær fonlig glad. "Hvis ikke, fiig: At han formaaer ey længer

"At"At mætte dig. Vær da den Eenefle

MI al Naturen fom til Alting trænger,

"Men kan çy Glimt engang af Redning fee*

"Naar Fuglene fin Lovfang da iftemme

"Og haanende din Kummer, fryde fig;

*'Saa tænk kun do: Gud Menneiket kan glemme

?,Mens en foragtet Spurv er lykkelig,

i

"Naar Blomftret, fom din tunge Fod nedtrædes? "I meer end Fyrfters Pomp ftaaer fiadfdig, ?'Saa tænk kun Du at lian fom Græfiet klædes1 ?'Er alt for karrig til at klæde dig 'Men ikaan mit gamle næften dove Ore "Son vær barøihiertig mod din gamle Faer f ?'0 (kaan mig for Befpottelfçr at hore, ?'I Fryd og Sorg mit Hapb til Herren ysr« 'Xçvn mig den Roe fom dette Haab udbreder w

"Thi o ni du ey vil deele den med mig, ?,Oin du utnandig klager, fyndig leder ' Om Aarfsg til mod ham ot yppe Krig ?,Hvis Hapnd du ey,/Undflyer, hvis Qyç finde* «'Oprörer J dfg om midt i Nattens Skiäd« taal dog at min fidfte Dsg henfvjnde? !'J Xm og Haab, $ni« er jeg tøtøjç fro Nöd,

f'S"Snart jorder du mit Stöv — men Son det raabet "Fra Graven til dig Skriftens gyldne Ord: "Den fkuffes ey fom paa Gud Herren haaber, "Og ingen Nöyfoin hungrer ved hans Bord» "Ung har jeg været gammel er jeg bleven "Men en Retfærdig ey forladt jeg faae; s,Og ey hans Afkom fra fin Bygd uddreven, "Sit Biöd at betle Dör fra Dör at gaae.

"56'nJ endnu beyler Viisdom til dit Hierte, "Forelfk dig i den, ægt den — og gaae frem "Mod Mennefket oprigtig, «og i Smerte "Og blide Dage aldrig Herren glem; »'Han fkal ey dig og ikke dine glemmeSte — »- Her taug den Gamle, men for Afkouts Aand Lod endnu höyt den faderlige Stemme Han rakt? Dagfind angerfuld fin Haand "Tilgiv mig, hulked han, tilgiv mig Fader? a,Og beed til Gud — din redelige Bon "Vil vorde hort — at mild han mig forlader "Min Uforftand. Og ftyrk du tidt din Sön "Med kloge Taler, tidt opmand mit Hierte 7s(V^d ftadig Lykke det forJkielet er].4©

i

"Lær mig at drage Vinding af min Smerte "JLær mig at faae Gads fkiulte Veye kier.

Hvor gavmild Hoften» fra dens Horn nedfalder Den fonde Kigdom, Kom, forn Sandhed lig, For alle Slægtens Arter, og hver Alder Og til al Tid er gavnlig ; bryfter fig , Med Ret, Thi den slmi»deligs Moder Den ftedfe fvangre Jord, har aldrig fod En Son fom denne, Da den yngre Broder, Der langfom klækkes ud i Klippens Skiöd, Og revet af dit Svöb med Vold, udbredes: Paa Jorden Vanheld, med DefpotenS Ret (Den dumme Slaves ryggeslöfe Sæder) Tilbedet herfker over Mennelket,

i

Magthaver Guld! mod Komet du hvor ringe, Ja ringe ip.od hver anden Höftens Slægt ? Som kan til Taushed Mandens Hunger tvinge £ Ei Æble i Nodtörftens rette Vg'gt Er tyngre end det hele kongsberg. Leder Du efter Skiönhed — O Monotoni« Er Guldets Glands for Öyet, ftedfe fpredey fatning mattç Straaler — fængfiet i

Metallerne, Naturen (ielden leeger Med ellers odde Penfel — Vil du fee Dens Mefterllykker, Flora dem frempeger I overdaadig Pomp, og ryftendé Af tunge Greene, de velkomne Gaver, Pomona vifer dem. Hvor blandet er Den Pragt, Carbunkelen og Guldet haver Med konüig Haand i Æblets Prydelfer,

Löngierrig Digter rörer ftemte Stræng« Hos Pæretræet der krumrygget ftaaer, NedbÖyct under fine Börn, de hænge Indbydende (thi gulnende formaaer Det visne Lö'y ey længer at bedække Guldlhibet Frugt) og faare löfelig Den trætte Green dem holder, dem at række Den forfte Læbe fom frembyder fig, Ssa være min den fö'rfte — hvilket Bæger Til Randen fuldt af Nektar» Alt mit Savn Det hæver; matter, lsfker, vedcrqvæger» Vandt Evans Bæger fig et ftörre J«Javn? Det vandt det ved en tidt beklaget Styrk«.

End ræk mig en Pomona» fom jeg kaq plift bringe» — Trolig vi! hun dyrfø

Din fpæde Slægt, med Öm-forflandig Haand De geile Greene bört fra Stammen fkiere, Og ren fe Roden fra unyttig Skud, Den torre Jord at vande flittig være, Og klage naar en yndlings Qvift dö'er ud4 Ja kun den Fryd at ftifte Gavn og Glæde JBlandt Menneflcer, er ædlere end den 1 fkyldfrie Syflel lykkelig at æde Den Stammes förfle Frugt, fom venlige» Din egen Haand förft ud fra Kiernens Mo'rke Til Lyfet lokkeJ frem, faa moderlig Var fteds5 bekymret for at fkaflfe Styrke, Den fpæde Glut. —, Saaledes mored fig Den föifte Verdens lykkelige Slægter, — —• Naturen uforandret vinker end Hvert fkyldfrit Hierte, ingen Gane negte? Sin Glæde, kun de vilde nyde den; ja felv den Dprfke fom ey finder Glæder, Fo'r lian uvarfom fnubler over dem, Hun föyer kielende, / De ode Steder, Som fynes kun udleet til Rovdyrs Hiem, gr fuldç Borde» Bradt paa Klippens Sider Dm mörke Haffelbufk bar føfted fig;43

Lös ficider madfald Nöd, og venligt glide» Ud i din Haand beröret löfelig.

Ja Örkner dryppe — See den krumme, lavgj, Ydmyge Enerbufk! hvad Rigdom der» Med runde Hænder en kierkommen Gave Den byder frem — et aromatifk Bær. Mens üyet fængfles af en Mofe-Tue Som fynes overüænket heel med Blod Af lunde Tyttebær, og Moltens Drue S3ierg-Mofen over raaber; Gud er godt

Ja raab — raab höyt Natur og glade Stemmes? Fra sile Hytter jfkfli bifalde dig» Naar Hoften Godheds Lovfang fynger, glemmer En Nonnand da at han er lykkelig, fir da hans Tak, fom mellem Kulde trives, Og groer fom Gran pøa Klipper, ikke varm; gaa blues han! Thi mon et Folk der gives9 gom ligger nærmere Mükundheds Barm?

Er kort mit Norges Vasr, om Flora prangçf Ey her med Odens Pomp, om Lerken er Blandt Luftens Chor vor ypperiigfte Sanges.' Og vore Biergç ey Vijnnsnfoen bær*44

Om konftig Orm ey blöde Silke fpinder
I vove Lunde, om med Klippens Sand
Det rode Guldftöv blandet ikke rinder
De rafke Elve ned; om mangt et Land
Er bedre mayed ud, og ftadfer længer
Og fynes overlæffet af fin Lod;
Dog er mit Norge ikke armt, og trænger
Til Intet eller hoyt til virkfom Daad;
Og ynke vil jeg, og med Ret, det Öye
Der Skiönhed ey i denne Steenhob fandt,
Men foretrak de magelige Höye

Hvis Udfigt i den næfte Bufk forfvandt,

For hine Fuglefyn Hornelen fkienker.

Hvor feßlig-ikiön den norfke Cithar klang,

I Frimans Haand paa Hornets Spids, jeg tænk«

Misundelig tidt under den >e - ang; (I)

Og hine ftoute (m) Skiönheder, fom række

Hinanden Haanden, der hvor Foulfens Aand (n)

For-

(1) Claus Frimans fkiönne Digt om Hornelen.

(m) St o ut — almindeligt i Norge, der betegnende det, fom i fin'Ärt udtager fig til fin For^eei.

^n) Profeffor Voalftn^ en Mand hvis Talenter for Ma-ifi'içunßcn og ifør Lanélkabsmaieritt ere hæderli,

gen45

Forelfket fig i Norge. De foilkrække Men fange Sielen, maled af hans Haand»

Og difle mindre vilde Yndigheder

i

Som favne Jarelsberg i venligt Skiöd,

Og over unge Scheens Eng udbrede

Sit Trylle-Teppe, —Mufen tidlig böd

Det Theme dig min Frende! Hvorfor hviler

Den Cithar du faa heldig veed at (laae

Stum i din Haand, min F etterfen? (o) end fmiler

Dit ehkte Norge mod dig Sang at fane*

Mit Lod det ikke blev, til Bunds at drikke Öflfidens Tiyllebæger • iilende

H

gen bekiendte, befögte, udfeet af Kunftens Mule* Norge om Sommeren 178S, og tegnede nogle af de meeft paafaldende Situationer i Agersbuus Stift* Man har fagt at denne Mand lærte at ei. fke baade Norge og dets Aand» Han dode kort efter begrædt af Kurlielfkere, og (lægger man til) af allé fom kiendte hans Hierte. (o) Morten Smith Vetterfen, Sognepræft til Slagen i Jarsbeigs Grevlkab og et Södfkendebarn til Dig« terens Hiiftrue, en Mand af udmerkede Talen«-ter, og et varmt og ædelt Hierte, er det fona Digteren opfordrer til at befyngé den fortryllende Egn han boer i, og Digteren veed, at vil hacg kun fynge* fkal han fikkerlig behage«#te 46 ^m

jeg lyften nipped kun til Randen, ikk« Til værdig Sang min Aand berufedej Min Dag forgaaer paa Jeddrefts flakke Slette Kun hverdags Syner beyle til min Aand; Men Vee mig dog, Vee inig om jeg kan ttætt® Med Skiebnen, Om jeg folder ey min Haand 1 hellig Lov til Ham fom viis beftemmer Hver Levende lit Sted ved almeent Bord, Og om jeg i min Lov den Lykke glemmef At paa den heele vidt udürakfe Jord Blev dog en Plet i Norge det jeg kalder Med Tak, med barnlig Fryd , mit Födefied»

Fribaarne Slægters Landsmand. Skiendfel faldsr

*

Tüngt og retfærdig paa den Usling ned Der haane tor det Baand en Normand binder Til Fædres Klipper.

Landsmand fee dig ora f Mon noget andet Sted Higt Værn du findsr Som Norges Qdüsret om Eyendom1?

Feudal-Syftemets mangehaande, %gge3 Naturens beüe Son fornedrende Ulykker flygted fra den milde Skygge Som Odelsrett det fande Frihedstrå, Opeliket af den kiøge Hagens Hænde?

Usl«47

*

Odbredet over Hagens Fodeland.

Den Normand Vee| der fkiö'nfom ey erkiendef

Hans Værd; og den fom niddiogfk hæve kars

Forræderßc Oxe mod den gomle Stamme

Ufödde Slægters Haan — (hvis Gierafomhed

Ey frelfer det betimelig) fkal ramme

Hans Navn, forftyrrende hans Gravhöys Fre<3#

Men Norges Genius af unge Eege Til Bruun og Wulfsberg (kai taknemmelig En Borgerkrone flette, dem frempege Som fine Mand, der kiemped fyr delig Med Normænds Ild for Norges gamle Ærfy I Norges Kröniker fkal deres Navn Hos Adeljieens flaae lyfeude, og vser« End (ilde trofåft Værn om Ftfdeftavn. Thi det er værdig Brug af feiden Evne Det erj Med fonlig Trofkabs Nidkierhel Sin Moder üt befkytte, det; At hevne Sin Bro'er paa den hans Ret vil træde ntd (p}s

v

il: ^ "-'- i • " OJ

(p) J. N, Bruun og J, Wulfsberg fkreve for om« trent et Decennium fiden be^ge til den norfke Odelsrets Forfyar, ©g begge med Grundighed s

Styrke48

ö| vasger Folkefædre og beskytter Den Odels-Helligdom» Thi rettelig Sang Friheds Skialden j Ikke Kongsbergs Hytter

O Norge i

Styrke og den ædle Varme fom klæder faa vel derä der taler om Ting af almeen Vigtighed. — Der börtes ikke en enefte modfigende Stemme da feenere d: i forrige Aar blev Odelsretten atter angreben, men da hæderligen , ikke fom fo'r ved enkelte Mænds ubeföyede Klager, (Bonde* An fog* ilinger i fvulftig Stiil) men ved Afhandlinger i almindelig yndede Tidsfkrivter. — Jeg har, font bekiendt, taget Deel i denne Tvift, derfor, og for at beröve det foragtelige Konfeqvensmägerie en Anledning til at tee fig virkfom — anföreS det her', at mit Digt Hoften med alt det fom det har om Norges Odelsret, har været færdigt fra 1?94» °g er aitfa3 fex Aar ældre end de fidfte Angreb paa Odelsretten, —- Ikke de fom kiende mig, men de fom ikke kiende mig, figer jeg, at jeg nok er Mand til at harmes over den Niddings-Daad, fom gav Anledning til N, Bruuns tig Wulfs bergs Smaalkrifcer, men at jeg aldrig kan tænke paa at tiltale den Mand Haan, eller engang tænke foragtelig om ham, (om ætligert figer fin Mening om hvilkenfomheift Ting-, - var den end faadan at jeg vilde alvorligen lorgej ®m hans Mening blev Magthavernes Overtydning,

Metl49 ^^

O Norge i men din Odel giör dig rig; (q) Den lokker Fliden til de ode Heeder Den tapper lange, fare Mofer ud, Den, hilt og her, uveyfom Klippe klæder, Og kr and fer Bierget fom en pyntet Bruud. Gallenifk (tyrker den de matte Hænder, Og gior den Gamle driftig, Trældoms Sveed Behagelig. Den Troefkabs Luen tænder Som dæmpes ey af noget Vanheld ned. Den moderlig fremlokker (kiulte Evne, Som Vidfkabs Unäerviisning fiolt

forfmaaerj Geniet paa hovmodig Kunft at hevne; Den vifer hvad frie Sidekraft formaaer; Den gir min iJondefon den aabne Pands, Dst file Blik, fom ingen Kongefön

v Har

Men og er jeg ikke den der kunde tanke paa hemmeligen at complimentere fig felv» Jeg er ftolt af at kunne deele med Nordahl Brum og Wulfsberg den Ære at have talt for den gode Sag, men jeg fö'ler at min Stemme i denne vigtige Sag er kun fom en fvag Gienlyd af deres kraftige Ro il.

(<q) Bulls Digt om Frihed og Éyendom»

P^^ 5 0

Har fkiönnere. Den giör, blandt alla Lande, Steenhoben Norge merkelig og (kiön. Den Vaarens lövterige Smil forfkionner, Giör Hoftens Gaver dobbelt ftore; den, Var Ageren end karrig, dcg belönner, Med glade Haab, Jordbrugets kloge Ven. Paa Vanhelds haarde Steen fin Klygt han fliber; Feylflagne Haab udklække nye Foiiög, Der, fkiöndt ey altid heldige, dog griber Veldædig Sandhed, funden tidt i Spög.

Men ntfar hans Flid vellignes, nsar han tager En overfiödig Skat af Agrens Haand; Naar Hefte ftönnende med Möye drager De tunge Neger; da hans muntre Aand \

Til Glæder, fom kun Odelsbonden kjender,

*

Hengiver fig: "Evind'elig min Gaard "Sin Rigdom tomme Jkal i mine blander "O? nære Ætten, medens Ætten naaer,

o

Den Tanke giör hans tarvelige Gilde Til Höytid. Stolt han i Höyfædtt fad Blandt venlig Grandeflok, fom dele vilde Hans Fryd, og kunde, thi cg den var glad. Med brede Næve han öilrtöbu futter:

(Medsi

(Meel Förftcgrödens Drik at qvæge fig) "Min gode Grandet Tönden har en Datter "Og Siö'bet S ofte r har; Gnd figne dig!

"Vi Hönder her i Norge Folk dog ere; "Thi er da drifcig fom det^bör en Mand "Og ærlig fom det bor en Ncrmand være, "Saa er du æret i din ringe Stand, "Du krydfer ey for Fogd og ey for Skriver "Og ikke for Captoinen (Herre Gud "Et halv Snees Aar indbundne Haar ey driver "En rig ig Gut fra Fodebygden ud) "Og nu Soldaten ey behöver længer "At fpörge Oberften, om han maae faae "Det, hvoi'til felve Generalen trænger, "En vakker Kielling og veifkabte Smaa;

"Nu maatte jeg omfonft med Möye lede

\

"Om Klages Grund —- og troe, han lever ey "Den Mand, fom jeg for Alvor vilde bede: "Gaae du min Stie, levn mig din brede V"Jeg ingen Mand misunder, Kongen ikke, "Hans Gaard er ftörre, det er ogfaa Alt, "Men ikke tryggere end min , og ikke "Saa kt ind loft, om den fra Ætten fuldt,

D 2 "Sund52

"Sund er jeg fom en Fifle, min trange Bolig "Er tæt, mit Grandelav med mig tilfreds, "Min Dag er kort og forglös, Natten rolig ? "Jeg lydes fom en Lovbog i min Kreds, "I Bygden er jeg agtet, og jeg finder "En Ungdoms Ven fnart bifi fnart her igjen* "Der kierlig mig om Barndoms Dage minder* "Som da min Dag, den endnu fvinder hen "I lykkelig Eenfoldighed, og Glæder, "De Store ey misunde mig, fordi, "Indfluttede i trange qvalme Stæder, "De veed ey hvad dét er at være frie; "Og veed ty hvad det er, fiia glad at drikk© "Sit eget ÖU i trofafi Vennelav; "Og paa fin vevre Borneklynge ikke "Kan fee fom jeg, og tænke paa fin Graf "Med Rolighed, og vide at den Möye

"De lide ey forgieves være fkal, "Som jeg det veed. Min Sønnefön fkal plöy& S}Med Lyft den Ager jeg fra Heeden ftial.

Saa tidt med Grund, den norfke Bonde prale? Naar mindre travle lange Vinterqvæi Med Granden famler ham, Hans ftoSte Taler

U4-^fe 53

Udbindet er af en friebaaren Siel,

Det vande Stöb fra Haand til anden iiler,

Liig en tienftagtig ftedle reede Ven,

Og kiert lom flig, hvert Öye mod det fmiiler

Hver Læbe kyffer det. —- Snart fvinde hen

De mörke Sorger (Ingen Stand befkytter

Mod Sorrig, Stövets Arv, den trænger lig

Med Möyö ind i Bondens låve Hytter,

Til Fyrftens Borg den ager magelig)

Den heele Kreds er Fryd; kunflöfe Stemmer

Gientage da med varm Deeltagelfe,

Hvad Norges Mufer fimpelt fang (let nemmer

Min Normand Vifer) herlig fkingrende

Bruuns: "Boer jeg paa det höye Field, da lyder.

Ja ogfaa jeg af Mufen fik et Qvad,

Som Odelsbondens fkio'nne Bifald nyder;

Han fang: Jeg er faa f roe, jeg er faa glads (r)

Og er det virkelig. Maae dine Glæder,

Min tfedle Landsmand! aldrig fvige dig!

Dæm derfor, Bende! dæm mod Stadens Sæder,

Og

(r) De anforte Folkefange har Digteren truffet hos norfke Bönder, og hort den for lie fiunget med viin Dedtfgdfe«54

Og Pragt, fom tærer Stater meer end Kria| Og naar du i din trygge Boljg nyder Din rige Lod, hufk da, at Norge er Gieftmildbeds Hiem. Men naar du kun indbyder Den rige Grande, Vand til Ane du bær Og Lov til Skov; og derfom du vil tænke Paa gieflfrie Mands det ærefulde Navn, Saa maae du værne om den fvage Enke Og flutte Fad er 1 ole i din Favn, Lad Hytten aaben flaae for den, fom ieeder Om venligt Skud for Nattens Rædfle.r; roäcj Med fö'nlig Gedhed Oldingen,, fom fveede.f Selv under lette Börr af tryglet Brod. Og hvis du feer en Yngling at forvildes Fra Dydens Stie, ret de «fikre Trin;

Tænk overalt; Gud Intet vil fkal f pildes

j

Qg jnindfi hans Sid; den er faa dyr fant åiv^ Hulk at faa faft end. Lovene belkytte Din Odel dig mod Urçtviisheds Fund, Gud er dog Eyeren. , At fkiondt din Hytte Med egen Haand er bygd paa Odelsgrqnd, Du dog til Leye bøer;

hvis Herren krævçir SU Laan igien, hvor blir da Dit og dat^fe 55

Hufk det og tærfk tungt Korn af rige Træver, Og gavmild kom den Trængende ihu»

Held d:g! forn kan med egne ßxne plö'ye Nedarvet Odelsjord, held dig! fon) kan Det Brod, fom krydses nf din lette Möye, I Tryghed æde ; lykkelige Mand Din Lykke fol J — Langs Norges nögne Strande En hungrig Hær blandt Skiær fin Bo ep ad il og Alt deres Haab er Havet; de opmande Ved Hunger fig til farefulde Tog.

I pialted Moders motte Arm fee hænge, Ved tomme Bryft, en Glut fom avlet var 1 Trang, i Moders Liv cpvant at trænge, Og fom med Smerte hun til Kummer bar» Paa kolde jordgulv fleere nögne Spæde Blandt fugtigt raadent Straa henkaflede, Med bitter Graad nedflagrce Moder bede O in Fode; hun, taalmodig - lidende Med gyldne Lö'vter, fom bedrøvet Læbe Med BlufTel foder, foger moderlig Den voxende Mismodigbed at dræbe: "TasUnocfighed , \ Elfkte» Intet Skrig J5 <5

"Det aner mig, i Dag vil Fangften være »'Mangfoldig flor, og fnart vi Får fkal fee "At roe til Landet, fnart vi fee ham bære "Den tunge Dræt, med Gl^de ,ftönnende4

Men uveyrfvangre Skyer overklæde Den heele Himmel — Storme flide fig Af fine Huler ud, paa Havet træde, Fornyende den aldrig endte Krig; Det vaade Element forgieves flaader Aren unyttig Harm, omfonft opfiaaer Til Modftand — Skyens Son for Seyren raader Og vældig Bolgens Hær paa Flugten flaaerj De knufe i den vilde Flugt hinanden, Og hevne flygtende fit Nederlag Paa fkyldfrie Filker, fom at vinde Stranden* I tunge, ofte fpildte Aaredrag Med Rædfels Krafc de matte Seener fpender; Af Angftens Sveed og Havets Spindlen vaad, Han naaer tilfidft fit Nöft; de matte Hænder Let famle, af den fielden rige Baad, En ringe Ret, fom dog med Möye bæres Til Hytten 3 hvor den uinvre Hunger bc?er,57 ^SN*

Og lialvkogt der, og uden Biöd fortæres. O Jordbrugsmand! kvad er din Lykke ftor!

Held dig J fot« kan med egne Öxne plÖye Nedarvet Odelsjord, held dig! fom kan Det Brod, der krydres af din lette Möye, J Stilhed æde; lykkelige Mand Om du din Lykke foler! — O hvor Mange Og fom dog intet brod, misunde dig Med megen Grund din trygge S ovn, naar bange Af Dödens mange Rædfeler de fig Ti indrom omgivne fee. De Hoftens Dage Din Löns, din Glædesdag, blev Dödensdag For Mange, — Fleer' en Grund til bitter Klage, Som aldrig nærmer fig dit trygge Tog.

Naar du ved varme Arne fidder rolig Og fpottende med Stormvinds vilde Stöd, Som fkadeslö'fe boltres om din Bolig, Og höyt en halvforraadnet Skiegaard bröd; Oj mange — mange dine kiekke Brödre, Som Trang og Mod drev trygge Kyfter fra, Jkied Hav og Storm og Mörke — grumme Mödre Til mangehaande Farer — kiempe da# MaftifcTe Vrag af Stormsns vilde H.rndey58

Mishandlet, fpotter kun det fvage Roer Og ingen Styrekonfrens Lov erkiender, Slet hufet er den Slægt, Tom det beboer*, Den floke ßölge fom en Bold det flenger Nu hid nu did; — hvor let en Planke braft, Bradt Döden ind rned Havets Stramme trænge^ Og giör til Bytte Folk og Vrag og Laft. "De Arme var de ey faa langt fra Landet ! — O Landet blev de fleefte Sö'ernænds Dod» 0<r dobbelt bitter, naar den Usle ftrandet Sas godt forn i fin eifkte Mages Skiöd,

De liovde feet det elfkte Norges Klipper En gunftig Vind dem forte mod dets Strand, Nu fortner Himlen til, nu Dagen flipper, Nu flye de forrigfuld det önfkte Land; Men Strömmen drillei; dem, og Stormen driver, Og Mörket vild er • Skibet flynges ind Paa h/afie Klipper, der det knufet bliver — Og Doden moder dem med ralke Trin, Jiifl h vor di dr o'mm ede om munter Glæde, Af Sqevand, Skræk og Slæb udmattede , Paa revnet Vrag de hrnge; haablö's græde Om Redning. O de Ulykfaiige»59 S&S*

Hvo redder dem? Uveyret fl cd fe (tiger, Og grum fom Natten kom, end grummere^ Den flygter nu, og flygtende den fsger;

"Nu fee mit Værk, nu ed«rs Skiebne fee» * • 11

— Et SteenkaO: knap fra Landet — k:endte Hytter,

Som fpottende i mode fmiler dem,

Men intet Rednings Haab. Dem intet nytter

Den nære Stiand, det lykkelige Hietn,

Og ey Medlidenhedens heede Taarer

Og Strandens haabelöfe Veeinods Skrig;

Det Doden kun forbittrer, dobbelt fanrer;

O feer Alherren ey milkundelig

Og mægtig til de Anne, ey forjager

Selv Stormen, ikke felv med vældig Haand

Nedkuer Havets Overmod , og drager

Af Noden dem; faa den nedflngne A'and

Forlader (hart den matte Krop , fnart fegne

Afmægtig de i Do'dens Arms ben.

Snart feer du da en haabfuld Skionbed blegne,

Opdagende paa Stranden tahte Ven; "

Snart Spædes Skrig, fom for en Fader klngej

Snart tunge bule Suk fra Oldingen,

Bejamrende iin Søns aflkaarne Dage;

Snart60

ärrSTt ftride Taarer, fom en trofafi Ven Sin Ungdoms Ven opofrer, fkal forklare M<;d Styrke hvilken Vey Söemanden gaaer, Og hvor hvert Fied belures der af Fare.

0 Jordbmgsmand! elßc di fis bedre Kaar!

Held dig! fom kan med egne üxne plöyc Nedarvet Odelsjord, held dig» fom kan Det Brod, der krydres af din lette Möye

1 Tryghed rede, lykkelige Mand

Din Lod den bede er; dens Værd at kiende Du trænger ey til Havets Rædfcler» O Norges rige Field i Mode fender Dets glade Sönner Vanhelds Billeder»

Ja Norges Genius vaadöyet farer, Og fukkende det, Kongens Bierg forbi Som fort og yndelöit en Slægt bevarer, Der træller i frievilligt Slaverie, Seer ingen Time farelös henfvsnde, Og Dö'den glife fra hver Vraoe «— og dog Foragter Död og Fare, Guld ot vinde. Til Helvede felv Haab om Vinding drog.

Came«Garnenen gyfer ved de snorke Huler, Den Dragers Boüg, hvor den karrige Natur hag haarde Slör Sö'lvklumpen fkiuler. Og gierrig glemmer hort Guldkørnerne; Hun fvirnler rædfelsfuld blot ved at kfgs Fra Nedgangsliulen ned den Heile Gang» Som leder frygtelig til Plutos Rige, Hvor Mammon træller under fvigfuld Sang, I Klippens Indvold fængflet Torden tsnder Sin (lærke Harm og hevner i fin Död Iblandt fit Fængfel paa forvovne Hænder, Der tvang den ind i Klippens haarde Skiöd, — Et uvifl: Trin — O felv paa jevne Veye Kan Foden glide — forte Biergmand bladt, Fra Kant til Kant, forknufet fandt fit Leye

1 Gruben fnart, dog for i Dödens Nat.

\ *

Ja der — der favner omme EKkerinde Sin Ungdomsven hver Dag fom fidfte Dag; Lemlæflet Oldings (tride Taarer rinde Hver Morgen der, naar racd ömt Haandetag

Sin Sö'n han hilfer, fom til Gruben iiler;

/

Hans bange Kummer nye hver Morgen er<^fe 62

Kaar mild mod dig hver Dagens Time fmirers

0 Jordbrugsmand! o faae din J.ykke kierl

Held dig • fom kan med egne üxne plö'ye Nedarvet Odelsjord, held dig! fom kan Det Bröd, der krydres af din lette Möye

1 Tryghed æde; lykkelige Mand; Din SyfTel dig ey Nöd og Fare foder Fen din og Landets Farescime er;

Kun da, naar Bauners Glimt dit Öye moder

Forkyndende en overmodig Hær,

Opbydes du til Fare, men og-Ære,

Til Kampens Dag, men og til Seyrens Dag,

Hvad Magt kan fla:rk mod Odelskriger være*?

Hvad Slag faa ftærkt, fom den Friebaørnes Slag

Dog fængfies den i demantfafie Kiæder,

Den Kampens vilde Stund evindelig.

Dens Held er Vanheld, felv dens Glæde græder $

Deus Lov til Gud er gudsbefpottelig.

Thi Fyrltef æiket ud af trodfig Fiende,

Som grum fvor din og Landets Undergang,

Gaae frem med Lovemod, fee Hære fv.inde

Og fafte Stæder tffne, Nöd og Trang6 3 Sä^ü

Din Banner fölgende de fTendfke Lande Med Hungrens Sværd hiernföge gruelig — Men hvis du er et Mennefke, du blande Din Klagefang med Overvundnes Skrig. Og hvis du elfker Folket, af hvis Hænder Du tog din Magt, og ved hvis ftærke Arm Du Seyer vandt, fordi i Hiertet brænder En hellig Troefkabs Ild, faa fkal din Barm Med Fadermedynk fyldes, du fkal favne Örnt, foin man favner en gienfanden Bruud, Den blide Fred, og derved mere gavne, End om den halve Jord du fletted ud. Men aldrig — aldrig du med grumme Hænder Til Mavors Alter gaae utvungen fkal At ofre der. Den Ild, fom Offret tænder, En Dievel af Afgrundens Lue ttial. —

Held mig (thi troet mit Hierte vilde hænge Ved Landets Fyrfter) Held mig, at jeg kan Saa frielig flaae de fredelige Strenge Vellignende min Konge og mit Land! Ja derfom jeg misunder Eyners Digter Min Fader Bruun, hans fieldne Digter-Aand, Saa var det for at fkildre Fyrftens Pligter

E I detI det jeg maiede med fanddrue Haand Vor Frode og hans Son,, Og hvis jeg bedet Om det norfke Udtryk, faa det er

At fkildre Norges Held og Fredens Glæder, Tag fom j*g kan, o Fred» min Lovfag her |

ja diné", Fred? er Hoftens blide Dage Flyer da, ' faa har felv Eeden' ingen Hclf, Men kommer du velgiorendé tilbage Saa gronries' Örkner; "Glædens muntre ßö'ft-Elandt nögne Klipper födes;' mörke Heedej? Naturens StifbÖrn, klæde fig i Grönt; Sin Steenhob Uren flenger; hvis åu træder Paa Mofen, faa bli'er felve Fen net (s)

ikiÖm4

Ak lever, trives under dine Vinger; Du vækker, Flid og gavnlig Kürift opflaae Af tvungne Sö'vn; du Glæde med dig bringef Og du den Roe , de Lærde have mane Til Grandfkninger; og du de rige Floder AfOverdaad, fom under Viisdoms Tvang

.-"" Bli eir

(s) De Steder i en Mpfe, fom ere fyn de r I'gen blö'de og dybe, men dog noget langt andet end Sakke*65

Bli'er Staters Vel, de fkiönne Kunders Model Og Moder til den varme Digter- Sang.

Du klækker op de vife Folkefædre j I dine milde Skygger Frederik (En Qviå, fom fkal fin fkiönne Stamme hædre) Groer frodig. Rier den unge Fyrfte fik Den fkiönne Frihed; lagde Bondens Lænker, Som dryppede af Trældoms Graad og Sveed, (En fvoren Fiende af hvad fom krænker Den Mindftes Ret) for Chriftiatis Födder ned s Og faae med Lyd, fom adlede hans Hierte, Hvor let de brafi i kongelige Haand; Beflutted faa at tage bort hver Smerte, Søm Landes lider, hvert unödigt Baand»

Alt blomflrer under fadermilde Vælde. Vær du vor Skytsgud, himmelfendte Fred S Send evig til det ftolte Norges Fiilde Og Danas Sletter dine Straaler ned J At Sönnefö'nners Sönner glade nyde Frugt af vor Flid; og at feent kommende Aarhundrede forbaufede udbryde I Lovfang ved den Lykke her de fee,

sm^^ 5 0

SIdfi tag min Tak, du Mennefkets Veninde, Du værnede omkring mit Land og mig; Du lokkede den fvnge Sanggudinde Til Hoftens Lovfang. Og om ftrengelig Kritiken bort fra Rygtets Tempel driver Befkeden Mufe, uafbedelig Den friflce Krands fra glade Iffe river; Dog denne Sang fkal ey fortryde mig. Thi det jeg veed, den fkal de Gode rore

Algodheds Lov mig Harpen gav i Haand — Og venlig fkal min Landsmand den ønhöre Og faae den kier j Thi narßi er Sangens Aand.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/norskhost/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-norskhost.

Filen skapad 2018-12-17 13:10:23.482458